3. Urfa

F: Sizce Urfa'lı olmak ne demek?

M: Bizim geleneğimiz İbrahim peygambere dayanır. Urfa'nın yardımseverliği başkadır. Mesela buradan Hacca giden insanlar Urfa'da konaklarda yol üzerinde. Urfa çok misafirperver bir yerdir. Burada aç insan evinde senle ekmeğini paylaşır. Misafirleri ağırlar.

F: Diğer Türk kentlerine göre Urfa, İzmir ve Konyalılardan nasıl farklı?

M: Mesela İzmir ve Konya'ya göre devamlı dışarı kucak açan bir memleket. Orada sokakta yatsan kimse dönüp bakmaz. Bizde burada paylaşım, insanlara yardım bir başkadır. Çok okumuş insanlarımız yoktur ama yardımsever insanımız çoktur, ben oraları da geçtim. İzmir'e gidince Almanya'ya gitmiş gibi hissediyorum. Burada yolda herkes selamlaşır. Ama İzmir tarafına gittiğin zaman, selam versen selamını almaz. Değişik biraz. İzmir bize göre çok soğuk. Bizim burannın insanı çok sıcaktır. Balıklı Göl'ün orda gör bak insanlar birbirini kucaklar, misafir eder gezdirir. Herkes özgürdür burada. Biraz gez burada 199 kapının 190'ı sana açılır. Ama başka yerde böyle değil. Sokakta yatan insan görünce arkalarını dönnerler. Ama burada adres sor, seni kapıya kadar götürür bırakırlar.

Mesela Konya bize daha yakın. Selam verdin mi, selamını alır. Birşey sordun mu sana bilgi verir yani. İzmir gibi değil, İzmir'de komşuyu sor komşuyu tanımaz.

F: Din konusunda nasıl farklısınız Konya ile?

M: Biraz kültür farkı var sadece. Dedim ya bizim geleneklerimiz, örf-adetlerimiz misafirlik bir başkadır. Türkiye'nnin neresinden gelirse gelsinler burası ayrı bir şehir. Sokakta birini görseler bırakmazlar. Pandemide mesela gözükapalı misafir ederler. Otele bırakmazlar misafirlerini mesela evlerine götürürler.

F: Sizce son 10 yılda Urfa çok değişti mi?

M: Bizde çok değişmez. Mekanlar değişir ama insanlar çok değişmez, örf-adet filan.

F: İnsan yapısı olarak.

M: Yok insanlar değişmez. Osmanlı'dan evveliyattan beri bu böyle. Mesela şimdi savaş çıksa 7'den 70 yaşında herkes askerliğe yazılır. Mesela yardım gerekiyosa, herkes hazırdır. Burada mesela birinin cenazesi oldu mu insanların acılarını paylaşır. Onu ziyaret eder, yemeğini yapar ihtiyacını giderir. Bunlar Türkiye'de Urfalılara has bir şeydir.

Suriyelilere gelirsek, şimdi onlar 10 yıldır burada, ben 10 yıldır onlara ekmek, erzak, yardım dağıtıyorum. Hayırsahipleri bize getiriyor biz onlara dağıtıyoruz. Sabah gelseydin buraya ben ekmek dağıtıyordum. Ya da görürdün, biz insanları rencide etmiyoruz. Onlara kart dağıttık, onlar kartlarını gösterip ekmeklerini alıyorlar bakkallardan biz onların ödemelerini yapıyoruz. Bizim burada hayır sahipleri bu konularda çok hassas. 50 yıl da kalsalar fark etmez. Bizim içinn Suriye'den gelmiş, Almanya'dan gelmiş hiç fark etmez. Yeter ki bize ihtiyacı olduğu için onlara yardım etmek için her fedakarlığı yaparız. Bizim gücümüz yetmezse, gücü yeteni buluruz. İnsanları boş göndermeyiz yani.

F: Siz az önce Arapça konuştunnuz, hangi dilleri konuşuyorsunuz.

M: Arapça, Kürtçe. Evde de Türkçe konuşuyoruz.

F: Bu dilleri nereden biliyorsunnuz?

M: Benim babam Arap, anam Kürt. Bu memleketin geleneği, örf-adeti başkadır. Burada herkes kardeşten öte kardeştir.

F: Az önceki hanım Suriyeli miydi?

M: Evet Suriyeli, bizden yardım istedi. Adresini sorduk. Dedik dağıtımlarınızı yaptık bi dahaki dağıtıma gerekeni yapırız. Bize müracat ediyorlar. Sonra yardımları onlara takdim ederiz.

F: Bu mahalle nasıl bir mahalle, yaş, iş, dil olarak?

M. Türk ve Suriyeli iç içe yaşıyor. Karışık. Evlerimizin bir bölümünde Suriyeliler var ama genelde Türk'tür. Örneğin Şam mahallemiz var, orası hep Türk'tür. Bazı mahallelerimiz Kürtçe konnuşur. Bu mahallenin 800 yıla yakın bir tarihi vardır.

F: Çoğu insan Türkçe konuşuyor, yaş olarak?

M: Karışık. Her yaş var.

F: İşleri var mı?

M: Çok zengin değil ama kimi fabrikalarda. Kimi sanyide çalışıyor. Orta direk insanlarımız da var. Bölgede çok insan yoktur burada.

F: Siz burada mı doğdunuz? Suriyeliler kaç kişi?

M: Evet. Hemen hemen yarı yarıya.

F: Burada Suriyelilerle yerliler arasında muhabbet var mı?

M: Sıkıntı yok, Alman da olsa fark etmez. Misafir gibi ağırlanır burada. 10 yıl da kalsa fark etmez. Böyle bir aramızda ırkçı ayrım yok. Sohbet ediliyor.

F. Genelde nerede sohbet ediliyor.

M: Genelde komşular birbirine ziyaret ederler. Bayanlar evlere giderler. Erkekler dışarıda buluşur. Bazen ailece birbirlerinin evine giderler.

F: İnsanlar Suriyelilerle sohbet edince hangi dili kullanıyor.

M: Türkçe

F: Öğrendiler yani,

M: Evet çünkü bizim burada belli medreselerimizde özellikle gelenlere Türkçe öğretiliyor. Alışverişini yapabilsin diye mesela.

F: Sohbet etmek derken, arkadaşlık oluyor mu?

M: Evet

F: Arkadaşlık ne demek Urfa'da?

M: Arkadaşlık insanların acı gününde, tatlı gününde beraber olması demek Urfa'da. Birilerinin cenazesi oldu mu sıkıntısı oldu mu yanında olmak. Bi komşuluk vardır, komşuluk ayrıdır. Komşu yemek pişirir komşuya gönderir. Bir diyalog her zaman devam eder yani.

F: Türklerle Suriyeliler bazen evleniyor mu?

M: Tabii var. Lisan farkı olmayanlar evlenebiliyor. Örneğin gençler Türkçe bildikleri için onların evlenmesinde bir problem yok. Ama tabii çok değil, çünkü yarın savaş bitse Suriye'ye dönmek isterlerse o evlilik ne olacak. O yüzden çok fazla evlilik yok. Ortam düzelse zaten %70'i memleketine gideckler. Bülbülü altın kafese koymuşlar, ille de demiş "vatan". Böyle bir şey. Çünkü kendi yaşam tarzı var, kültürleri var. Yemek çeşitleri de farklı. Herkesin kültürü, geleneği ayrı. İnşallah cenab-ı Allah onları da vatanlarına kavuştursun. Ama burada oldukları sürece bizim misafirimizler.

F. Suriyeliler Türkçe konuşuyor yani..

M: Yani mesela bakkala gidiyorlar, orada öğreniyorlar Türkçe konuşuyorlar. Bir çok şeyi çözüyorlar. Yaşı genç olanlar bizden daha iyi konuşuyor Türkçeyi bazen. Misafirler mesela burada var. Sen Almansın mesela aksanınn var onlar tam konuşabiliyor. Bizim buranın kültürü de ayrı mesela. Bizim konuşmamız Osmanlı'ya daha yakın.

(Biri girer)

Az önce giren Suriye'liydi mesela ekmek kaldı mı diye sordu. Sabah dağıttık bi tane almıştı, şimdi dedim yok daha kalmadı. Gitti. Hayat böyle devam ediyor.

F: Osmanlı?

M: Osmanlı insanı mesela böyle adalet üzerinde yaşar. Kimse kimseye haksızlık etmez, yanlış yapmaz. Düşenin elinden tutar kaldırırlar. Paylaşımlar hep bunlar Osmanlı'dan bu zamana geliyor. Osmanlı adaletle hüküm sürmüştür. Mesela misafirlere yanlış yapılmaz. Geleneğimizde var.

F: Suriyelilere karşı bir Osmanlı kardeşliği hissediyor musunuz?

M: Ben hissediyorum, bizim geleneğimizde var. Osmanlı tarihimizi bildiğimiz için orada varsa bu devam ediyor. Osmanlı demek adalet demek, adalet demek yardımlaşma demek, yardımlaşma demek kardeşlik demek. Bunlar birbirini tamamlayan şeyler. Mesela tok yatan bizden değil. İnsanlara mesela yardımlar fark ettirmeden dağıtılırdı. Ki rencide olmasın. kapısına böyle erzak bırakılır giderlerdi.

F: Osmanlı kimliği yani, kardeşlikten çok

M: Evet yabancı kim gelirse gelsin bizim için bir kardeş gibi. Kardeş demek birbirne bağlı olmak demek. Sadece aynı anadan babadan olmak değil.

F: Suriye eskiden Osmanlıydı ama bu önemli değil sizin için?

M: Bizim için fark etmiyor. Bizim eskiden burası Osmanlıydı. Suriye de bir parçasıydı. Irak, Arabistan Osmanlıydı. Daha önce Afganlar geldi onları ağırladık. Bizde bu fark etmiyor.

F: Ben İstanbul'dayım. İstanbul'da olduğumdan beri biraz Türk haberlerini takip ediyorum. Din kardeşliğinden bahsediliyor, bu ne demek?

M: Din kardeşi müslüman müslümanın kardeşidir. Osmanlı ayrı bu ayrı bir kardeşliktir. Müslümanların hepsi din kardeşidir. Sen Müslüman olsan sen de din kardeşisin. Fark etmiyor yani, Alman olmuş Müslüman olmuş o bizim zaten din kardeşimiz oluyor.

F: Bunun önemi ne sizce?

M: Bu çok önemli, Muhammed bizi Müslüman yaparken bizi birbirimze kenetlemek için yapmış. Yoksulun zenginin birbirine yardımı için yapmış. İslam'ın özünde en ağırlık yardımlaşma, dayanışmadadır. Sokakta görünce birini sorarsın ne ihtiyacın var, ne sıkıntın var diye. Bu müslümanların özünde var. Din kardeşi olarak Müslümanların Müslümanların üzerinde hakları vardır. Komşu hakları vardır. Müslümanın müslümanın üzerinde hakları var. Alman, İngiliz olsun, komşu ise sende hakkı vardır. Müslümanlık hakkı ve komşuluk hakkı başkadır. Komşun eğer Müslüman değilse komşunun hakkı sende vardır. Yani komşun bir yere gittği zaman ailenin komşunun komşusunun geride kalmayacağını bilmesi lazım.

F: Bu ne hakkı veriyor?

M: Özellikle yardımlaşma.

F: Özellikle çok yardım ediyosunuz.

M: He evet. Mesela sen çektin evinden 6 ay kaldın ailen burada bıraktın. 6 ay o komşuna emanettir. Müslümanın emanetidir. Sen Müslüman ol, gayrimüslim ol fark etmez. Komşuluk hakkıdır. Mevcuttur yani. O komşunun bütün hakları mevcuttur yani. O komşunun ihtiyacını giderir, gerekirse doktora götürür. Ev sahibi eve dönene kadar. Döndüğü zaman yine durumları kötüyse, komşunun yardım etmek görevidir. Müslümanlığın görevidir çünkü, komşusu aç yatarken tok yatan bizden değildir diye Hz. Muhammed. Çünkü nedir, paylaşmak. Zenginlerin verdiği zekat vardır. Müslüman yılda 10 yıl kazanmışsa 2.5'unu fakirlere dağıtmalıdırlar. Önceliği kendi akrabalarında fakir varsa onlara vericek. Yoksa komşularından bir fakire vericek. Orada yoksa mahalledeki fakire vericek. Mahallede fakir yoksa o vilayetteki fakire verecek. Yoksa başka vilayete.

F: Suriyelilerin Müslüman olmasınndan dolayı daha yakınn hissediyorsunuz?

M: Evet o fark bizde vardır. Hem komşumuz olması hem de Müslüman olması iki hak demek. Gayrimüslim olsa bir haktır, komşuluk hakkı. Müslüman olunca acısında tatlısında daha beraber oluruz. Komşunun hakkı bizde her zaman

vardır. Biz buraya ekmek kazanmaya gelen insana Müslüman mı değil mi demeyiz. Aç olan her insanın karnını doyurmaya biz yükümlüyüz. Müslümanlığın görevlerinden biri budur. Buna mükellefiz, mecburuz.

F: Suriyeli sığınmacıların buradaki misafirlikleri boyunnca sizde bıraktığı intiba neydi?

M: Türkiye daha gelişmiş bir yer .Suriye o kadar gelişmemiş yani. Buraya geldikleri zaman, 50 yıl önce yaşantımızla Suriyelilerin bugünkü yaşamını mukayese ediyoruz. Teknolojiye çok yakın değiller. Mesela buraya gelince çağ atladılar. Çağ atlama nedir? Köylerimiz mesela çok şehir teknolojisini bilmezler. Köyden geldikleri zaman ama mesela bizde köy kalmadı hep şehirleşti. Neden? Bizim köylerin hepsi gitti. Mesela Suriye öyle değil, ben bir kaç gün önce Suriye'ye gittim ziyarete Idlıb'e gittik yardım dağıttık, çadırda yaşayanlara. İnceledik nasıl yardımcı olabiliriz diye. Çünkü o insanlar açsa, elbisesi yoksa biz Müslüman olarak mesuluz/sorumluyuz yani. Bizim kardeşlerimiz aç, açıkta kalmaz.

F. Burada oturanlar genelde ne düşünüyor Suriyeliler hakkınnda?

M: Mazlum (zulüme uğramış, victim), sahipsiz kalmış insanlar olarak düşünüyorlar. Yani evlerini, beldelerin terkedip gelmişler. Bizim burada insanlarımız çok acır.

F: Buradaki Türk vatandaşları ve Suriyeliler arasında bir farklılık var mı?

M: Çok yok.

F. Bu benzerliğin önemi nedir?

M: Müslümanlık

F: Çok önemli mi benzerlik

M: Değil, yardıma ihtiyacı olan insanı ayırmayız. Giyim farkları da var mesela. Mesela kadınlar tesettürlü. Bizim bir sürü bayan tesettürsüz. Ama iç içe yaşıyorlar. Onların kültür farkı ayrıdır. Bizi en çok o noktada birleştiren şey İslamiyet. Mesela beraber namaz kılıyoruz. Aynı Kuran aynı sünnet üzerine yaşıyoruz. Müslümanlığın getirdiği çok önemli yardımlaşma, paylaşma, kucaklaşma var. Çünkü yardım edene Allah yardım eder, paylaşana Allah paylaşır, sahip çıkan cenab-ı Allah sahip çıkar. Bizim en büyük dayanağımız İslamiyet.

F: Suriyeliler çok farklı bir şekilde yaşıyor olsaydı, bu nasıl olurdu?

M: Bizim için bir şey olmazdı. Daha önce Afganlar geldi. Yardımlarımız bizde fark etmez. Yardımlaşma vardır. Kaynaşma, birleşme ayrı tabii.

F: 9 senedir burada oldukları için sadece yardımdan konuşmuyoruz muhtemelen. Aynı zamanda günlük bir hayatı da var. Aynı toprağı paylaşıyorsunuz. Beraber yaşıyorsunuz. Nasıl gidiyor bu?

M: 10 yıldır mesela bizdeler, 10 yıl hep ayın yerde oturmuyorlar. Bri yıl bir mahallede, bir yıl başka mahallede oturuyor. Burada sürekli aynı mahallede ikamet etmiyorlar. Sürekli taşınıyorlar. Kalmıyorlar sürekli. Ama bazen de kimi İzmir'e Konya'ya gidiyorlar, genelde iş için. Ama bizim mesela yardımlaşma dayanışmada fark etmiyor. Nereden gelirlerse gelsinler ayırmıyoruz.

F: Eğer Suriyeli sığınmacılar dönmek yerinne kalmaya karar verirlerse mahalledikilerin buna tepkisi ne olur.

M: Hiç bir sıkıntısı olmaz. Çünkü biz paylaşımcıyız. İslamiyet'in özünde paylaşma var. Ekmeğimiz varsa onu paylaşmanın sorunu yok yani.

F: Ben de burada misafirim ve herkes bana çok misafirperverlik gösteriyor. Ama ben şimdi bir kaç hafta kalıp gidiyorum. İnsannlar benle vaktini paylaşıyor, çay ikram ediyor. Ama Suriyeliler burada kalıyor, onlar artık misafir değil.

M: Onlar bizim misafirimiz. Devlet onu vatandaş yapmadığı sürece biz onları misafir görürüz. Bunun misafirliği zaten şöyle, dünyada hepimiz misafiriz. Mesela sen burada doktora yapıyosun. Sonra gideceksin. Bizim mahalledede kalıp gidenler oluyor.

F: Sizce bir noktada Suriyeliler Türk olabilir mi?

M: Olabilir sonuçta Türk vatandaşlığına geçebiliyorlar sonuçta. Diğerleri de çok fark etmiyor. Gayrimüslim de gelse fark etmez. Sen bize ikram etmezsen, biz de etmezsek yollar ayrılır ne olacak.

F: Türk olmak ne demek?

M: Türklüğün bize verdiği en büyük şey İslam. Tek vatan, tek millet, tek bayrak ve Türküz. Türkiye ne kadar savaşa girerse girsin toprağını terk etmez. Keşke Suriye'de savaş olmasaydı. Türk insanı mesela toprağını bırakıp gitmez. Osmanlı da böyledir. Ama biri açıkta kalırsa

F: Birde haberlerde "Biz Araplaşacağız" deniyor.

M: Yok yanlış anlamışsın. Müslümanız, müslümanlıkta hep paylaşma vardır önemli olan bu. Kazandığın paranın bir miktarını fakirlere vermek zorunndasın. Araplaşacağız, Acemleşeceğiz böyle bir şey yok.

F: Bu ne demek?

M: Ben anlamadım. İzmir'e git Arapça tek bişey bilen bulamazsın. Bizde sadece İslam'da birleşme vardır. Müslüman değil diye misafirperverliğimizden ödünç vermeyiz. Din kardeşi de müslümanların tek birleştiği noktadır. Ama ihtiyaç duyarsa yardım ederiz. Biz Ukrayna'ya da yardım çıkardık. Bir deprem oldu mu ilk yardım eden Türklerdir. Bunu bize İslamiyet verir. Din kardeşi ayrı yardımlaşma ayrı. Yardımlaşma zora düşmmüş insanlara yardım etmek gerekir, gayrimüslim gibi ayrım yapılmaz.